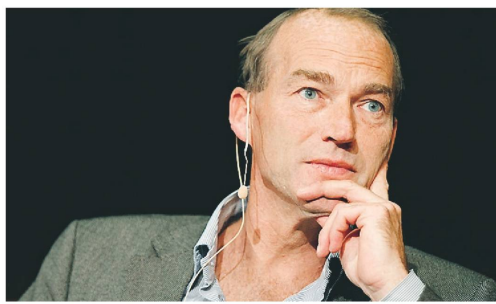

Fremskrittspartiets Siv Jensen (i bakgrunden) och Høyreledaren Erna Solberg. FOTO: VEGARD GRØTT/TT

Thomas Hylland Eriksen. FOTO: THOMAS WINJE VJORD/TT

över att norrmän har ett så omodernt förhållande till rasism.

Det är händelser som denna som påminner oss om att det finns faktiska skillnader mellan svensk och norsk offentlighet, och det har historiska orsaker. Den norska nationalismen, som bland andra Henrik Arnstad har skrivit kritiskt om på senare tid, har en annan historia än den svenska, inte minst tack vare unionen med just Sverige. Den kommer underifrån och inte ovanifrån; den är förankrad i folkrörelser och inte i staten. Före 1905 var den maktkritisk och oppositionell. Än i dag förknippas kosmopolitiska och antinationalistiska hållningar med eliten, och det finns en djup folklig misstänksamhet mot dem som kritiserar norsk nationalism. Så är det ju inte i Sverige.

I dag har emellertid den norska nationalismen flera ansikten, och den är inte nödvändigtvis etnisk, rasistisk och exkluderande. Tvärtom görs stora insatser för att införliva invandrare och deras barn i den tänkta gemenskapen Norge. I vilken utsträckning detta är framgångsrikt kan diskuteras, men faktum är att det är möjligt att älska Norge och samtidigt gå in för att muslimer och afrikaner ska vara fullvärdiga medlemmar av nationen.

”**Ända sedan starten på 70-talet har Fremskrittspartiet vädjat till vår reptilhjärna.**

Denna punkt lyckas inte de svenska kritikerna träffa. Det är sant att det är en vanlig uppfattning i Norge att nationalismen gör dig till en god människa, men den inställningen är inte i sig rasistisk.

När det gäller FrP är saken en annan. Den stora politiska avgrunden i Norge går ju inte mellan Arbeiderpartiet och Høyre utan mellan FrP och alla andra. Det är häpnadsväckande att landets avgående statsminister inte ser detta.

Norska politiker är i stort sett anständiga människor som vill hela samhällets bästa. Av och till är de oeniga sinsemellan, men delar i det stora hela några grundläggande humanistiska värderingar. Med FrP förhåller det sig

annorlunda. Ända sedan starten på 70-talet har det vädjat till vår reptilhjärna, sätet för människans mest primitiva instinkter. Det gäller inte bara fiendtlighet mot invandring, även om det har varit partiets viktigaste fråga i många år; FrP har även varit negativt till jämställdhet (tills de upptäckte att de kunde använda den mot muslimer), de är likgiltiga för miljöfrågor och avvisande mot internationell solidaritet.

Samtidig har FrP tonat ned sin tidigare retorik om lägre skatter; av de två idéströmningar som har format partiet har den högerautoritära vunnit över den liberala. De vädjar till väljarnas misstänksamhet, egoism och intolerans.

Men är det korrekt att kalla FrP rasistiskt? I bokstavligen mening, nej. Det står ingenstans i partiogrammet att afrikaner är underlägsna eller att man aldrig ska lita på en arab.

Samtidig är det lätt att se att partiets politik i praktiken får rasistiska effekter. Partiets ovettydigt negativa hållning till islam berättar ju för Norges 200 000 muslimer, vuxna såväl som barn, att de inte är välkomna, och partiets väljare väntar nu på åtgärder som ska minska invandringen och skärpa kraven på integration. FrP:s retorik och politik genom-

syras av ett vi-och-dom-tänkande som gör det svårt att uppnå verkligt likavärde.

Så långt har de svenska kritikerna rätt. Givetvis finns ett släktskap mellan Breivik och Siv Jensen, även om det kanske inte är närmare än det mellan Lenin och Per Albin Hansson.

Samtidigt ger det också anledning att reagera på det svenska debattklimatet, som från norsk synvinkel framstår som både konfliktundvikande och konsensusorienterat, inte minst i betraktande av komplicerade och inflammerade frågor knutna till kulturskillnader och invandring. Därmed blir kritik av och misstänksamhet mot kulturell mångfald bortträngd till underjorden, där den lätt kan utvecklas i rent rasistisk riktning utan att offentligheten upptäcker vad som håller på att hända.

I Norge, det må sägas, är dessa strömningar åtminstone väl synliga, inte minst efter senaste valet.

THOMAS HYLLEND ERIKSEN

Thomas Hylland Eriksen är professor i socialantropologi vid Oslo universitet.

Översättning: Anna Ångström

Barock Vivaldipjäsa för unga

SCEN

Konsert

Vivaldi & tjejrna

Rebaroque, Radiokören.

Skådespelare: Py Huss Wallin,

Lucas Krüger

Berwaldhallen

Musikföreställningen "Vivaldi & tjejrna" utspelas på det barnhem i Venedig där Antonio Vivaldi arbetade 30 år som musiklärare, Conservatorio dell' Ospedale della Pietà. Uppsättningen är ett samarbete mellan Unga Dramaten, Radiokören, Folkoperan och Rebaroque och efter skolföreställningar gavs den i söndags på Berwaldhallen för allmänheten.

I programbladet sägs den handla om utanförskap, kränkande handlingar av vuxna mot barn, och om musikens universella kraft, men det är inte vad jag ser. I stället för att ta historien om bortlämnade barn på allvar har man skrivit roller för de två skådespelarna Py Huss Wallin och Lucas Krüger som påminner om när vuxna spelar barn i sommar-teaterföreställningar av Astrid Lindgren-böcker. Jag har svårt att tro att publiken på högskole- och gymnasiet kände sig som rätt målgrupp.

Anakronismerna är förvirrande, som ordet "tjejr", och att ett fattigt barn i början av 1700-talet ifrågasätter Guds existens och "hatar att sjunga i den där jävla kören" är inte trovärdigt. Vems historia är det man försöker skildra – barnhemsflickans eller det sekulära, moderna barnets i tider av barnkonvention och Bobbompa? "Tjejr måste inte vara söta och snygga", meddelas beskäftigt från scenen. Övergivna barn för 300 år sedan hade nog andra bekymmer än så.

Kören och orkestern blir behållningen. Deras musik hade räckt långt nog för en skolpublik om man samtidigt berättade om instrumenten och bakgrunden till musiken. En liten ensemble är ett fantastiskt sätt att möta barockmusik på, för klangen är skarp och mer ojämn än i en stor, och varje instrumentalist framstår som en solist.

Den enkla och effektiva scenografin med ett vitt galler i remso fungerar väl framför Radiokörens maffiga röster, och koristernas sceniska medverkan när de tränger genom galleret i finalen är precis lagom skådespeleri för en kör av vanliga sångare.

Men själva föreställningen lyfter aldrig från idén – vilken uppenbarligen mest är en förevändning för att spela Vivaldis musik för unga människor. Det hade man kunnat göra i alla fall.

SOFIA LILLY JÖNSSON
kultur@svd.se

